

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя**

Розглянуто та схвалено
на засіданні вченої ради
протокол № 9
від 31 жовтня 2019 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Тернопільського
національного технічного
університету імені Івана Пулюя
_____ П.В. Ясній

01.11.2019 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
про академічну доброчесність учасників освітнього
процесу Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя**

**ТЕРНОПІЛЬ
2019**

1. Загальні положення

1.1. Положення про академічну доброчесність (надалі Положення) є нормативним документом в Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя (далі – університет), що визначає етичні принципи та правила, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання й провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

1.2. Дане Положення розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, чинних наказів і рекомендацій Міністерства освіти і науки України, іншої загальнодержавної нормативної бази, Статуту університету, Стратегії розвитку університету, «Положення про організацію освітнього процесу в Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя», інших внутрішніх нормативно-правових актів. У тексті Положення використано інформацію з відкритих електронних ресурсів – сайтів (включаючи нормативну базу) вітчизняних і закордонних закладів вищої освіти.

1.3. Метою Положення є забезпечення дотримання високих професійних стандартів в усіх сферах діяльності закладу (освітній, науковій, виховній), підтримка особливих взаємовідносин між професорсько-викладацьким складом та здобувачами вищої освіти, запобігання порушенню академічної доброчесності.

1.4. Дотримання норм цього Положення є обов'язковим для усіх учасників університетської спільноти.

2. Принципи та фундаментальні цінності академічної доброчесності

2.1. Основними принципами та фундаментальними цінностями академічної доброчесності є:

– доброчесність – відданість учасників процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти моральним принципам та стандартам, які створюють бар'єр для недоброчесності;

– чесність та порядність – системне уникнення проявів академічної недоброчесності під час реалізації власної діяльності;

– правдивість – прагнення до істини, вільне та відкрите поширення найкращих практик реалізації власної діяльності, їх безперервне надбання та збагачення;

– прозорість – доступність та відкритість інформації, яка передбачає, що всі учасники процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти зобов'язані діяти відкрито, зрозуміло та в рамках закону;

– законність – дотримання кожним учасником процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти законів та стимулювання до цього інших;

- повага – повага до ідей, гідності інших, їхнього фізичного та психічного здоров'я, на благо колегіальності та співпраці з іншими учасниками процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти;
- довіра – усі учасники процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти мають впевненість в чесності один одного, можуть покластись один на одного, позбавлені остраху, що результати діяльності можуть бути несанкціоновано запозиченими, а репутацію підірвано;
- послідовне відстоювання гідної поведінки та ідей поширення принципів академічної доброчесності в несприятливих умовах стороннього тиску;
- справедливість – неупереджено однакове ставлення до усіх учасників процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти, позбавлене дискримінації та нечесності;
- самовдосконалення та вдосконалення – учасники процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти визнають важливість та докладають максимальних зусиль до постійного вдосконалення освітньої системи, зокрема через власний професійний розвиток;
- відповідальність – вміння брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності, виконувати взяті на себе певні зобов'язання, протистояти проявам академічної недоброчесності, подавати приклади гідної поведінки;
- сумлінність – учасники процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти належним чином використовують делеговані їм повноваження без перевищення або несумлінності виконання;
- професіоналізм – підтримання високого рівня компетентності кожним учасником процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти.

3. Види порушень академічної доброчесності

3.1. Основними формами проявів академічної недоброчесності вважаються:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-

яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

– необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

– академічне шахрайство – використання під час контрольних заходів непередбачених допоміжних матеріалів та/або технічних засобів, проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами, подавання як результатів власної праці творів, виконаних іншими особами, у тому числі на замовлення;

– академічний саботаж – вчинення дослідником таких дій, які дають йому можливість отримати нелегітимну академічну вигоду, чи зменшити таку для інших членів академічної групи чи спільноти (наприклад, шляхом затягування процесу рецензування роботи автора для використання результатів у власних цілях, знищення певних даних відносно інших дослідників-конкурентів);

– інші дії, які матимуть наслідком вчинення порушення академічної доброчесності, або порушення етики академічних взаємовідносин.

4. Попередження проявів академічної недоброчесності

4.1. Для попередження недотримання норм та правил академічної доброчесності в університеті використовується комплекс профілактичних заходів:

– ознайомлення здобувачів освіти й педагогічних працівників та інших членів академічної спільноти із цим Положенням;

– інформування здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників та інших членів академічної спільноти про необхідність дотримання правил академічної доброчесності, професійної етики;

– проведення інформаційних кампаній щодо запобігання проявів хабарництва в університеті;

– проведення семінарів із здобувачами освіти з питань інформаційної діяльності університету, правильності написання наукових, навчальних робіт, правил бібліографічного опису літературних джерел та оформлення цитувань;

– контроль завідувача кафедри, керівників курсових проектів (робіт), керівників дипломних проектів (робіт), членів екзаменаційних комісій щодо правильного оформлення посилань на першоджерела у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей тощо;

– перевірка дипломних робіт на предмет академічного плагіату; експертна оцінка та (або) технічна перевірка (за допомогою спеціалізованих програмних засобів) щодо ознак академічного плагіату в дисертаційних дослідженнях, підготовлених до захисту, монографіях, наукових статтях.

5. Академічна відповідальність учасників університетської спільноти за порушення академічної доброчесності

5.1. За порушення академічної доброчесності науково-педагогічні та наукові працівники університету можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмова в присвоєнні або позбавлення кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

5.2. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з університету;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

5.3. Особа, яка притягається до академічної відповідальності, має такі права:

- 1) знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про притягнення її до академічної відповідальності;
- 2) знайомитися із з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення фактів порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- 3) особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- 4) оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

5.4. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначаються Комісією з академічної доброчесності, з урахуванням вимог цього Положення.

5.5. Притягнення особи до відповідальності за порушення академічної доброчесності може здійснюватися незалежно від притягнення її до інших видів відповідальності.

6. Комісія з академічної доброчесності

6.1. Дотримання учасниками університетської спільноти моральних і правових норм цього Положення забезпечує Комісія з академічної доброчесності (далі – Комісія).

6.2. Комісія – колегіальний експертно-консультативний орган, що діє в університеті з метою моніторингу дотримання учасниками університетської спільноти вимог цього Положення та розглядає конфліктні ситуації.

6.3. Комісія є ситуативною та формується за розпорядженням ректора університету з повноваженнями на період розгляду справи по суті.

6.4. Персональний склад та Голова Комісії затверджується розпорядженням ректора відповідно до виду порушення академічної доброчесності.

6.5. До роботи Комісії, крім її учасників, можуть бути залучені внутрішні чи зовнішні експерти, які володіють спеціальними знаннями, що можуть підтвердити, або спростувати наявність порушення, без права участі в голосуванні.

6.6. У своїй діяльності Комісія керується чинним законодавством України, цим Положенням та іншими нормативними актами університету.

6.7. Члени Комісії працюють на громадських засадах.

6.8. Рішення Комісії приймається відкритим голосуванням простою більшістю голосів членів Комісії, присутніх на засіданні. При рівній кількості голосів голос Голови є вирішальним.

6.9. Члени Комісії у випадку своєї незгоди з думкою більшості мають право зазначити про це в протоколі засідання чи оформити окремим документом свою думку й, у разі потреби, довести її до відома керівництва університету.

6.10. Комісія відмовляється від розгляду справи, якщо вважає її такою, що виходить поза межі компетенції Комісії, або не відповідає цілям діяльності Комісії.

6.11. Висновки Комісії мають рекомендаційний характер і керівництво університету чи його підрозділу може брати їх до уваги, ухвалюючи рішення щодо порушника.